

Lisa 1. Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

Ainevaldkonna „Keel ja kirjandus“ õpetamisel on Merivälja Koolis täies mahus aluseks Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määrus nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ Lisa 1 (muudetud sõnastuses, leitav aadressilt <https://www.riigiteataja.ee/aktiis/1290/8201/4018/141m%20lisa1.pdf#>). Määruses toodud punktis 2 on defineeritud ainekava „Keel ja kirjandus“ õppe- ja kasvatusesmärgid, õppeainete eesti keel ja kirjandus sisu ning kooliastmeti täpsustatud õppeaine eesti keel suulise keelekasutuse, lugemise, kirjutamise, suulise ja kirjaliku suhtluse, tekstiloome, õigekeelsuse ja keelehoole, teksti vastuvõtu õpitulemused ja õppesisu. Samas määruses on kooliastmeti täpsustatud õppeaine kirjandus II ja III kooliastmes lugemise, teksti tõlgendamise, analüüsi ja mõistmise, teksti esituse ja omaloomingu, jutustamise õpitulemused ja õppesisu.

Praktilised tööd Merivälja Koolis ainevaldkonnas „Keel ja kirjandus“

1. klass

- Kord õppeaastas toimuv raamatupäev, mille käigus õpilased tutvustavad loetud raamatuid. Ürituse raames võib korraldada ka lavastuse, kus õpilased on kostümeeritud.
- Grupitöö, kus iga grupp valib ühe looma, mille kohta uuritakse materjale ning valmistatakse paber kandjal poster. Postrit esitletakse klassile.
- Aabitsapidu tervele klassile. Võimalusel osaleb ka mõni vanem klass.
- Poemäng.

2. klass

- Kord õppeaastas koostatakse käsikirjas referaat ühe konkreetse teema kohta. Teemade valik võib sisaldada nt loomi, tervislikku toitu, taimi. Referaat vormistatakse vastavalt klassiõpetaja juhendamisele.
- Vana-aja kooli projekt, kus õpilased uurivad, millistes koolides käisid nende vanemad, vanavanemad ning milline oli koolielu erinevatel ajastutel. Külalastatakse ka vabaõhumuuseumi (Kuie kool). Kogutud info põhjal koostatakse Koolileht.

3. klass

- Intervjuu vanavanemaga. Õpilane mõtleb välja küsimused, viib läbi intervjuu ning vormistab selle A4 formaadis köidetud tööks. Töös sisaldub ka omaloominguna vanavanema portree. Võimalusel kutsutakse vanavanemad kooli külla.
- Muinasjutud. Iga õpilane valib ühe muinasjutu ning õpib seda jutustama. Lisaks mõtleb iga õpilane ühe muinasjutu välja ning kirjutab üles.

4. klass

- Teema: Mina, kodu ja perekond, minevikust ja esivanematest. Iga õpilane kirjutab jutukese perekonnast, vanavanemate elust või perekondlikest väärtustest. Võimalusel võtab kaasa fotosid või mõne vana aja eseme ja tutvustab lugu, mis seostub vana esemega. Uurib oma vanemate või vanavanemate käest, mis mängid nad lapsepõlves ja kooli ajal mängisid.
- Teema: Lemmikloom Valmib esitus, plakat või jutt lemmikloomast.
- Teema: Vanasõnad, kool ja õppimine. Koomiksi kavandamine ja joonistamine.
- Teema: Loodus. Kutsuda kooli vestlema “Teema ära” talgutest ja prügi sorteerimisest. Külalastada võimalusel Pakendikeskust ja osaleda talgutöödel.

- Teema: Teatrikuu. Erinevate näidendite lugemine, osade õppimine ja esitamine. Aliase mängu abil pantomiimi esitamine.
- Teema: Raamatute võlumaailm. Teemapäevad loetud kirjanduse põhjal (kostüümid, dialoogid, tegelastega samastumine, stiilipidu).

5. klass

Eesti keel

- Ajalehe koostamine rühmatööna. Ainete lõiming kunsti- ja arvutiõpetusega. Kunstis illustratsioonide (koomiks, karikatuur) loomine ja arvutis ajalehe digitaliseerimine (artiklite, arvamusaluste jms disain ja ümberkirjutus).
- Lõiming 1. klassi õpilastega, kes loevad teost „Peep ja sõnad”, kus on sees kõnekäänud. 5. klassi õpilased selgitavad noorematele õpilastele näidendi sees raamatus leiduvate kõnekäänude tähendust (nt vesi ahjus).

Kirjandus

- Olulise tähtpäeva saabumisel temaatilise autori käsitlemine (nt J. Krossi 100. surma-aastapäeval teoses “Mardileib” kirjeldatud ajastu uurimine).
- Kirja kirjutamine. Õpilased saadavad klassikaaslase nii paber kandjal kui emaili kaudu korrektselt vormistatud kirja.
- Lavastuse koostamine ning selle lavastamine.
- Õpilane kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid, mh naljaluuletus, lugu sellest, kes nad olid esiajal (millega tegelesid, kuidas olid elutingimused jne. Lõiming ajaloo ja eesti keelega).

6. klass

Eesti keel

- Lihtsa reklaami koostamine.
- Lühifilmi stsenaariumi koostamine
- Väitluse pidamine.
- Õpilane teab referaadi koostamise põhinõudeid, oskab kasutada Merivälja Kooli kirjalike tööde vormistamise juhendit ning oskab koostada lühireferaat.
- Uurimistö koostamine.
- Räpiloo kirjutamine ja esitamine.
- Ekskursioon Rahvusraamatukokku.

Kirjandus

- Loovülesanne: reisivoldik fantaasiariiki või reisi kirjeldus vabalt valitud riiki.
- Loomismüüt või kuuldemäng või film või koomiks loomismüüdi ainetel.
- Omaloomingulise luuletuse kirjutamine (ja kujundamine ja esitamine), arvestades luuletuse tunnuseid.
- Teemamapp vabalt valitud õpiku autorist.

7. klass

Eesti keel

- Muusikapala põhjal teksti kirjutamine.
- Ühe meediakanali tutvustamine klassikaaslastele (loosiga).
- Kõnekeelse teksti asendamine kirjakeelsega.
- Foto põhjal teksti kirjutamine. 5. Väitlus tervislike eluviiside üle.
- Ametlike kirjade koostamine (seletus, avaldus, CV).
- Reklaamteadete ja siltide uurimine ning analüüs.
- Meediatekstide (arvamuslood raamatute illustreerimisest ja lastekirjandusest) lugemine ja analüüs; diagrammide ja tabelite lugemine.
- Arvuti abil diagrammide koostamine ja vormistamine.

Kirjandus

- Luulekava koostamine rühmatööna, hiljem kavade suuline esitlemine.
- Kohustusliku kirjanduse nimekirjas O. Lutsu „Kevade”, filmi vaatamine, võimalusel ekskursioon Palamusele.
- Nõukogude kooli kohta lugude jutustamine vanematelt kuuldu või raamatute põhjal.
- Juhuluuletuse kirjutamine.
- Kalevipoja illustatsioonide võrdlemine ja analüüs.
- Kõnede koostamine ja esitamine.

8. klass

Eesti keel

- Päeviku sissekande koostamine.
- Isiku kirjelduse kirjutamine.
- Oskab teadusteksti põhjal kirjutada aimeteksti.
- Slängisõnastiku koostamine.
- Oskab kirjutada lihtsat reportaaži.
- Oskab analüüsida oma isiksuslikke omadusi ning sobivust mitmesugustele erialadele.
- Tabeli koostamine ja (arvutil) vormistamine.
- Rollimäng töövestlusest.
- Noortekirjanikust leksikoniartikli kirjutamine.
- Rahvajutu ümberjutustuse kirjutamine.
- Interneti kataloogi ja otsisüsteemiga tutvumine.
- Internetikasutust ja -ohtusid tutvustavate tekstide lugemine ja analüüs.

Kirjandus

- Raamatu ja sülearvuti võrdlemine (Venni diagramm).
- Dialoogi kirjutamine ja esitamine.
- Stseeni lavastamine 4. klassiväitlus „Kärbeste jumala“ katkendi põhjal.
- Loetud teksti põhjal lühikese loovteksti ehk säutsu (kuni 140 tähemärki) koostamine.

9. klass

Eesti keel

- Õpilane teab, missugune ajakirjanduslik tekst on uudis, ning oskab kirjutada (lüh)uudist.
- Seletuse koostamine.
- Juhendi koostamine, valides selleks sobivad keelevahendeid.
- Õpilane järgib teksti arvutil vormistades üldtunnustatud tavasid (kirja suurus, stiil, reavahe jm).
- Taotluse koostamine.
- Õpilane oskab vormistada tarbetekste: avaldust ja CV-d, motivatsioonikirja.

Kirjandus

- Kuulatud rahvaliku laulu põhjal uudise kirjutamine.
- Mõistekaardi joonistamine ühe muinasjutu kohta.
- Loovtöö: muinasjutu arhisüžee põhjal muudetud tegevusaja ja tegevuskohaga tänapäevase loo kirjutamine.
- Hamleti stiilis näidendi kirjutamine.
- Projekti „Kuidas vanasti lauldi, tantsiti ja lugusid jutustati“ esinemiskavade koostamine rühmatööna.

- Luule, muusika ja kujutava kunsti koosmõju jälgimine (J. Liiv „Lauliku talveüksindus“) ja analüüsimine.
- Rühmatöö: Marie Underi elust ja loomingust tehtud lühiuurimuse Power Point esitlus.
- Luuleõhtu koos suupistetega (lõiming kokandusega).
- Luuletuse põhjal proosapala kirjutamine või joonistamine.
- Esinemine kuulajatele aulas.
- Võimalusel kooli almanahhi koostamine ühise projektina.